Antipestbeleid Stroom

Inhoud

1. Voorwoord 2
2. Wat is pesten? 2
   2.1. Pesten en plagen 2
   2.2. Signalen van pesten 4
3. De verschillende partijen 6
4. Aanpak 9
   4.1. Preventieve aanpak 10
      4.1.1. Bevordering van het leefklimaat 10
      4.1.2. Algemene preventie 10
      4.1.3. Specifieke preventie 11
   4.2. Curatieve aanpak 13
      4.2.1. Niet-confronterende aanpak 13
      4.2.2. Confronterende aanpak 15

1. Voorwoord

Pesten is een uitdaging waar elke school mee te maken krijgt. Op onze school nemen we pesten serieus en tolereren we het niet. Het welzijn van onze leerlingen staat voorop. We willen dat iedereen zich veilig en gewaardeerd voelen. Daarom zetten we sterk in op goed onderwijs en verbindend omgaan met elkaar. Preventie vormt de basis van ons beleidsplan.

Loopt het toch fout, dan kiezen we prioritair voor een herstelgerichte aanpak waarin we de onderlinge relaties versterken en herstellen. Problemen pakken we bij voorkeur aan bij de wortels. Conflicten zien we als een kans om te leren en verantwoordelijkheid te nemen. Zo helpen we jongeren om veerkrachtiger te worden.

Ons zorgteam wordt getraind in conflicthantering en onderwerpen zoals LSCI, groepsdynamiek en herstelgericht werken. Daarnaast kreeg ook het ganse team via een pedagogische studiedag een diepgaand inzicht in de problematiek van pesten.

Ons antipestbeleid is onderdeel van ons zorgbeleid en ligt in het verlengde van onze pedagogische visie. Deze visietekst is uitgewerkt door een werkgroep en het beleidsteam, in samenwerking met Gie Deboutte en met de steun van Stad Leuven. Omdat we het belangrijk vinden om samen school te maken, hebben we ook de inbreng en suggesties van ouders en leerlingen gevraagd in de daartoe voorziene participatieorganen. We beschouwen dit als een actief document waarin we regelmatig dingen aanvullen en bijsturen wanneer nodig.

2. Wat is pesten?

2.1. Pesten en plagen

plagen	**pesten**
gebeurt spontaan, speels, onbezonnen en onschuldig	gebeurt berekend met de duidelijke bedoeling om iemand te kwetsen, bedreigen en/of te intimideren
individueel: meestal één leerling tegenover een medeleerling	groepsprobleem: meestal een groep pestende leerlingen tegenover 1 of enkele slachtoffers
beide leerlingen staan op gelijke basis tegenover mekaar, er is geen sprake van een machtsverschil tussen beide partijen	er is sprake van een machtsverschil tussen pestende leerling en slachtoffer
heeft niet de intentie om te kwetsen, beide leerlingen kunnen ermee lachen	duidelijke bedoeling om het slachtoffer te domineren en te kwetsen

grenzen worden gerespecteerd: wanneer de ene leerling vraagt om het plagen te stoppen, zal de andere dit respecteren	geen respect voor grenzen
gebeurt niet op regelmatige basis en is van korte duur	gebeurt op regelmatige basis
geen lichamelijke en/of psychische letsels	kunnen lichamelijke en/of psychische letsels veroorzaken
Loopt het toch uit de hand, dan volgt er al gauw een sorry. Het kost veel minder moeite dan bij pesten om de plooien opnieuw glad te strijken.	Kan verschillende vormen aannemen: • verbaal: schelden, dreigen, belachelijk maken, bijnaam geven,... • fysiek: duwen, slaan, schoppen, aan de haren trekken,... • afpersing (steaming): dwingen om bezit af te geven, na school opwachten, doorgang versperren, ... • uitsluiten: iemand laten merken dat hij/zij niet welkom is in de groep • stelen of vernielen van bezittingen • cyberpesten

cyberpesten	
Cyberpesten is een recentere, meer eigentijdse manier van pesten. Onder cyberpesten verstaan we alle vormen van pesterijen die een beroep doen op ICT, zoals internet (o.a. sociale media), gsm of computer.	Hoe wordt er gepest? • via e-mail: haatmails, schelden, beschuldigingen, beledigingen mailen ... • sociale media: beledigingen, schelden, beschuldigingen sturen via berichten op platformen

• degene die pest dringt via internet of gsm binnen in het privéterritorium van de gepeste • grotere impact omwille van kenmerken e-communicatie (24/7, ruimer bereik, anonimiteit) • vaak harder en gedurfder gedrag dan in offline contact • er is geen sprake van onmiddellijk fysiek geweld. Het gaat meestal om verbaal en psychisch pesten	• foto's of filmpjes maken via smartphone en deze versturen of verspreiden via sociale media, berichten, ... • hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Uit naam van de gehackte persoon mails of berichten versturen

2.2. Signalen van pesten

Pestgedrag is niet altijd makkelijk te zien. Jongeren die pesten zorgen er meestal goed voor dat hun acties niet in het oog springen. Pesten en cyberpesten gebeurt stiekem of buiten het zicht (letterlijk en figuurlijk) van volwassenen. Wie slachtoffer wordt/is van (cyber)pesten houdt dit vaak voor zich. Angst maar ook schuld- en schaamtegevoelens zorgen ervoor dat men zwijgt. Ook andere betrokken jongeren, de zogenaamde omstanders, verkiezen vaak om te zwijgen. Ze delen in de angst en de onmacht van het slachtoffer of hebben het opgegeven om te reageren. Net omdat pesten zich vaak in het verborgene afspeelt, is het belangrijk om alert te zijn voor vroege signalen die kunnen wijzen op pesten.

	<u>Mogelijke</u> signalen van de leerling die gepest wordt en/of de omstaanders	**<u>Mogelijke</u> signalen van de leerling die pest**
gedrag en stemming	- teruggetrokken, stil of angstig - somber/depressief, prikkelbaar, agressief, stemmingswisselingen - vermijdt conflicten, reageert vaak gelaten - slechte nachtrust, vermoeid - stresssignalen	- dominant, neemt de leiding, wil graag bepalen wat er gebeurt - verdraagt geen kritiek, reageert heftig, ook op grapjes t.a.v. de eigen persoon - is vaak populair (er wordt naar gekeken, heeft meer invloed en zet de toon); heeft een hoge(re) status binnen de groep
sociaal gedrag	- staat vaak alleen - maakt zich 'onzichtbaar' - weinig tot geen	- probeert groep te domineren - omringd door volgzame 'meelopers'

	vriendschappen - zoekt steun bij volwassenen of jongere/oudere leerlingen - wordt vaak uitgesloten - 'pleasend' gedrag - conflictvermijdend, volgzaam	- sluit anderen bewust uit of drijft de spot met hen - gedraagt zich vaker manipulatief (liegen, andere bespelen en gebruiken, druk uitoefenen, ...)
inlevingsvermogen & schuldgevoel	- heeft meestal een groot rechtvaardigheidsgevoel - kan emoties onderdrukken uit angst voor afwijzing - zoekt de schuld over wat misloopt (eerder) bij zichzelf: is beschaamd over wat hem/haar overkomt - vergoelijkt degene die hem kwetst/kwetsen	- gering inlevingsvermogen - heeft geen last van schuldgevoel over eigen gedrag (strategische pesters) - bagatelliseert de impact op anderen en legt de schuld bij het slachtoffer - <u>Let wel</u>: wie pest maar eerder slachtoffer was is zich wel bewust van de impact en meer empathisch
regels en samenwerking	- volgt meestal regels, uit angst om op te vallen - stelt zich onderdanig op in groepswerk	- heeft moeite met regels en grenzen - wil controle over het groepsproces - werkt liever niet samen met bepaalde klasgenoten - durft het gezag van de leerkracht (ook openlijk) aanvechten
schoolprestaties en aanwezigheid	- terugvallende prestaties - regelmatig afwezig (spijbelen, ziekmelden) - vaak dagdromend of 'mentaal afwezig' -vaak net voor de bel op school en meteen naar huis of blijft net opvallend lang hangen na school	- prestaties kunnen wisselen - krijgt vaker opmerkingen over gedrag - kan spijbelen of ongemotiveerd zijn
fysieke en materiële signalen	- onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen - spullen beschadigd of kwijt - lichamelijke klachten door stress	- soms in bezit van spullen die niet van hem/ haar lijken - grensoverschrijdend gedrag (duwen, spullen afpakken) - intimiderende lichaamstaal
reacties op confrontatie	- neemt vaak de schuld op zich: 'Het is niet erg' - minimaliseert eigen pijn	- ontkent of minimaliseert gedrag - schuift schuld op het

	- conflictvermijdend - vergoelijkt degene die hem kwetst/kwetsen	slachtoffer - weinig bereidheid tot reflectie of excuses ('strategische pesters')
lichamelijke en emotionele signalen	- klachten zoals buikpijn, hoofdpijn, slecht slapen, ontstekingen - spanning, angst, depressieve klachten - slechte nachtrust - eetproblemen - sporen van zelfkwetsing	- minder emotionele signalen zichtbaar - soms dubbele houding: braaf naar volwassenen, hard naar leeftijdsgenoten

3. De verschillende partijen

Jongere die gepest wordt

Het is belangrijk om te beseffen dat iedereen het slachtoffer van pesten kan worden; er is geen specifieke eigenschap die dit bepaalt. Leerlingen die gepest worden, verschillen vaak op bepaalde manieren van hun leeftijdsgenoten. Dit kan te maken hebben met uiterlijke kenmerken, gedrag, gevoelens of sociale uitingsvormen. Soms hebben zij andere interesses dan hun medeleerlingen, blinken zij uit in specifieke vakgebieden of ondervinden zij juist moeilijkheden met leren.

Vaak hebben deze leerlingen moeite om op te treden tegen het pesten en stralen zij dit ook uit. Zij kunnen onzeker zijn in sociale contacten, angstig en geneigd tot onderdanig of dienstbaar gedrag. Dit wijst op een negatief zelfbeeld, dat door het pesten alleen maar wordt versterkt, waardoor de leerling in een vicieuze cirkel terechtkomt.

Bovendien voelen gepeste leerlingen zich vaak eenzamer dan hun leeftijdsgenoten. Zij zijn in de omgeving waar zij gepest worden minder populair en ontvangen daardoor minder steun.

Jongere die pest

Een leerling die pest, heeft vaak twee doelen: hij of zij wil status verwerven en tegelijkertijd aardig gevonden worden. Pesten wordt gebruikt als middel om deze status te verkrijgen, zonder de band met de groep te verliezen. Dit gebeurt meestal door anderen te pesten die volgens hen minder belangrijk zijn. Op die manier kan de pestende leerling zichzelf boven de ander plaatsen en dominantie tonen.

Leerlingen die pesten hebben vaak een sterke positie in hun groep, zowel fysiek als verbaal. Ze komen populair over, maar die populariteit is vooral afgedwongen door

stoer en onaantastbaar gedrag. Soms is dit een manier om eigen onzekerheid of kwetsbaarheid te verbergen.

Pestgedrag kan verschillende oorzaken hebben, zoals een moeilijke thuissituatie, gevoelens van onveiligheid of onmacht, een laag zelfbeeld, problemen met omgaan met spanning of een gebrek aan inlevingsvermogen. Pesten is nooit een teken van 'zich goed voelen'.

Ook de leerling die pest, ervaart op langere termijn negatieve gevolgen van zijn of haar gedrag. Door een tekort aan sociale vaardigheden heeft deze leerling vaak moeite om echte vriendschappen op te bouwen en te onderhouden. Zijn relaties zijn vaak gebaseerd op macht en dominantie in plaats van wederzijds respect en vertrouwen.

De assistent

De assistent neemt niet het initiatief voor het pestgedrag maar voert (mee) uit wat de pester wil en draagt dus rechtstreeks bij tot het kwetsen en intimideren van het slachtoffer. Hij doet dat om uiteenlopende redenen. Bvb. om in de gratie van de (hoofd)pester te komen, om zelf beschermd te blijven (als ik meedoe word ik zeker niet tot slachtoffer gemaakt), om een sterkere positie in de groep te verwerven, … .

De aanmoediger of versterker

De aanmoediger speelt misschien een kleinere rol, maar heeft toch veel invloed. Hij houdt zich iets meer op afstand t.a.v. het slachtoffer en richt zich niet rechtstreeks tot het slachtoffer. Door te lachen, toe te kijken of door zijn lichaamstaal keurt de aanmoediger het pestgedrag goed. Soms doet de aanmoediger mee uit angst om zelf het volgende slachtoffer te worden.

De verdediger van het slachtoffer

Deze persoon is van groot belang voor de gepeste leerling. De verdediger heeft vaak veel zelfvertrouwen en voelt zich verantwoordelijk voor anderen. In tegenstelling tot de pestende leerling, hecht hij of zij meer waarde aan vriendschap en relaties dan aan status. De verdediger reageert meestal op een rustige, assertieve manier, bijvoorbeeld door te zeggen: "Dit vind ik niet oké."

De passieve buitenstaander

Niets doen tijdens een pestsituatie is óók een keuze. Door het gedrag van de pestende leerling te negeren, geeft de buitenstaander onbewust zijn of haar steun aan het pestgedrag. Vaak zijn deze buitenstaanders bang om zelf gepest te worden of vinden ze het stoere gedrag van de pester interessant. Toch durven sommige buitenstaanders, vooral in groep, het soms op te nemen voor de gepeste leerling.

Het schoolteam

Alle leden van het schoolteam hebben de verantwoordelijkheid om pestgedrag te herkennen, te rapporteren en er gepast op te reageren. Zij zijn cruciaal in het creëren van een veilige leeromgeving en spelen een belangrijke rol bij het aanleren van sociale vaardigheden. Door goed te luisteren en open te communiceren met zowel jongeren als ouders, bieden zij ondersteuning aan iedereen die betrokken is bij een pestsituatie.

De te volgen stappen bij een pestsituatie zijn beschreven in ons stappenplan. Niet reageren betekent instemmen.

Ouders (en opvoeders)

Ouders zijn vaak de eersten die merken dat er iets niet goed gaat met hun kind. Het kan helpen om alert te zijn op signalen en het gesprek open te houden. Probeer te luisteren naar wat je kind bezighoudt en neem zijn of haar verhaal serieus. Het is erg waardevol om contact op te nemen met de school. Samenwerking vergroot de kans op een duurzame en snelle oplossing voor wat fout is gelopen. Ons stappenplan biedt hierbij ondersteuning.

Rol van CLB en externe diensten

Ons schoolteam zet zich in om pesten te voorkomen en aan te pakken. Het zorgkader dat we gebruiken, helpt ons om goed samen te werken als team. Wanneer we merken dat we extra hulp nodig hebben of dat onze kennis niet volstaat, schakelen we externe diensten in.

Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) speelt hierbij een belangrijke rol. Zij adviseren ons en kunnen, indien nodig, actief deelnemen aan het oplossen van pestsituaties. CLB-medewerkers hebben beroepsgeheim, wat een veilige omgeving biedt voor leerlingen die ergens mee zitten. Ze werken samen met de leerling om in overleg te gaan met de school, aangezien dit essentieel is om het pestprobleem aan te pakken. Ouders kunnen ook bij het CLB terecht voor advies en, indien nodig, doorverwijzing naar andere externe diensten.

Als een leerling ondersteuning krijgt via het leersteuncentrum, zijn de leerondersteuners eveneens een aanspreekpunt om mee te denken over de te nemen stappen bij een pestsituatie. Zij kennen de leerlingen vaak goed en hebben een vertrouwensband opgebouwd, wat helpt bij het gesprek met de betrokken leerlingen en het gezamenlijk zoeken naar oplossingen.

Op de startpagina van Smartschool bieden we leerlingen en ouders de mogelijkheid om contact op te nemen met externe organisaties die een luisterend oor bieden voor jongeren die zich om verschillende redenen niet goed voelen. Enkele voorbeelden zijn AWEL, het JAC, Tele-Onthaal en het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag.

4. Aanpak

Op onze school willen we een warme en veilige plek zijn waar pesten geen kans krijgt. Daarom werken we volgens de preventiepiramide van J. Deklerck. Dit model stelt voor om pesten aan te pakken op vier niveaus. Het begint met het zorgen voor een positieve en veilige sfeer voor iedereen op school. Daarna werken we aan algemene preventie, waarbij we actief inzetten op het voorkomen van pestsituaties.

Door duidelijke informatie te geven, mensen bewust te maken, goede afspraken te maken en iedereen op school handvatten te bieden om (cyber)pesten te voorkomen of aan te pakken, doen we aan specifieke preventie.

Als er toch iets misgaat, pakken we het probleem aan. Dan voeren we gesprekken, doen we interventies en bieden we steun of andere maatregelen aan.

Hoe sterker die basis is – dus een goed schoolklimaat en goede algemene preventie – hoe beter de specifieke preventie werkt. Omdat er dan minder (cyber)pesterijen zijn, is het ook minder vaak nodig om in te grijpen.

4.1. Preventieve aanpak

4.1.1. Bevordering van het leefklimaat

Op Stroom geloven we sterk in de kracht van verbinding. Als kleine, toegankelijke school kennen leerlingen en leerkrachten elkaar écht. Die kleinschaligheid maakt dat niemand anoniem is en dat er ruimte is voor oprechte aandacht. Dankzij onze flexwerking zien de leerkrachten van de hoofdvakken hun leerlingen meerdere uren per week. Dat intensieve contact creëert vanzelf een vertrouwensband. Moeilijkheden worden sneller opgemerkt en bespreekbaar gemaakt, wat bijdraagt aan een veilige leeromgeving waarin elke leerling zich kan ontplooien.

We hanteren in onze school de principes van de Nieuwe Autoriteit. Dat betekent dat we werken vanuit nabijheid en verbondenheid. Leerkrachten blijven aanwezig en betrokken, ook wanneer gedrag moeilijk loopt. Het gaat niet om macht uitoefenen, maar om leiderschap tonen vanuit zorg en respect.

Hoewel we slechts vier belangrijke schoolregels hanteren, hechten we veel waarde aan hun naleving. Ze vormen het kompas voor ons samenleven op school en helpen ons om duidelijke grenzen én verwachtingen te scheppen.

Een sterk klasgevoel is essentieel om tot leren te komen. Daarom investeren we vanaf het begin van het schooljaar in het creëren van een positieve klasdynamiek. Tijdens de onthaaldagen leren leerlingen elkaar op een andere manier kennen, en doorheen het jaar organiseren we regelmatig kringmomenten waarin er ruimte is voor dialoog, reflectie en verbondenheid. In de zogenaamde gouden weken — de eerste weken van het schooljaar — zetten we extra in op het creëren van veiligheid en duidelijkheid. Samen stellen we duidelijke normen en waarden op die in lijn liggen met de waarden, de missie en visie van Stroom.

Ook buiten de lessen zorgen we voor verbinding. Tijdens de middagpauze kunnen leerlingen deelnemen aan een breed aanbod van activiteiten. Sommigen kiezen voor sport en spel, anderen zoeken liever de rust op in het rustpunt, waar ze in stilte kunnen lezen, tekenen of gewoon even op adem komen. Zo krijgt elke leerling de kans om zijn of haar plek te vinden op school, op een manier die bij hem of haar past.

Kortom: bij ons op school draait het niet alleen om leren, maar ook om samenleven. We proberen elke dag opnieuw een plek te zijn waar jongeren zich veilig, gerespecteerd en verbonden voelen.

4.1.2. Algemene preventie

Tijdens kringmomenten leren leerlingen als groep praten over gevoelens, meningen en situaties. Ze oefenen in het benoemen van emoties, luisteren naar elkaar en leren rekening houden met elkaar. We geloven dat zo'n gedeelde taal helpt om conflicten te

vermijden én sneller op te lossen. Tweemaal per schooljaar nemen we de tijd om de sfeer in de klas uitgebreider te onderzoeken via een bevraging en een *blobtree*. Deze middelen geven ons meer inkijk in de dynamiek van de groep en leggen soms moeilijkheden bloot. Dit geeft ons de mogelijkheid om bij te sturen en te ondersteunen waar nodig zodat deze moeilijkheden niet verder uitgroeien tot problemen.

Via lessen in het vak ‘mens en samenleving’ en via sessies in de projectweken 'mediawijs’ en ‘take care’ zetten we sterk in op het informeren en sensibiliseren van onze leerlingen rond groepsdynamiek, sociale media en mentaal welzijn. We willen hen inzicht geven in hun eigen rol binnen een groep, en hen bewust maken van het belang van respect, zorg en verantwoordelijkheid voor elkaar.

Vier keer per jaar gaat elke leerling individueel in gesprek met zijn of haar klascoach. Tijdens deze reflectiegesprekken is er ruimte voor meer dan cijfers en werkhouding: ook het welbevinden komt aan bod. We luisteren, signaleren en grijpen in waar nodig. We hebben oog voor leerlingen die zich minder goed voelen in de klasgroep of moeilijker aansluiting vinden. We kijken individueel wat zij nodig hebben om zich veilig en verbonden te voelen op school. In gesprekken geven we hen tips en handvatten en zoeken we samen naar manieren om hun veerkracht te versterken.

Ook in klas- en kringmomenten houden we rekening met deze noden. We kiezen bewust werkvormen die integratie bevorderen en kansen creëren voor positieve interacties. We willen leerlingen niet alleen ondersteunen, maar hen ook leren hoe ze zélf kunnen omgaan met moeilijke situaties.

Eén keer per jaar organiseren we een veerkrachttraining, waarvoor een selectie leerlingen wordt uitgenodigd. In kleine groep volgen zij drie dagen lang een traject waarin zelfinzicht, weerbaarheid en omgaan met emoties centraal staan.

4.1.3. Specifieke preventie

Onze school is er zich van bewust dat samen leven en samen werken niet altijd vlekkeloos verloopt. Dat er zich conflicten voordoen is begrijpelijk en normaal. Toch willen we er alles aan doen om positieve omgang te bevorderen en – wanneer nodig- in te zetten op hulp, ondersteuning en herstel. We vinden het belangrijk dat elke leerling dagelijks ondervindt dat hij/zij erbij hoort, van betekenis is en ondervindt hoe goed het doet om respect, vriendschap en vertrouwen te krijgen.

Om dit waar te kunnen maken voorziet onze school in zorgpermanentie. Dat betekent dat er bijna altijd een zorgleerkracht beschikbaar is om met een leerling in gesprek te gaan, op het moment dat het nodig is. Onze zorgleerkrachten zijn LSCI-getraind (Life Space Crisis Intervention). Ze bekijken conflicten niet alleen als problemen, maar ook als

kansen om te leren — voor de betrokken leerling én voor de groep. We proberen moeilijke momenten om te buigen naar waardevolle leermomenten.

Bij de start van het schooljaar maken we duidelijk wat onze houding tegenover pesten is: pesten wordt niet getolereerd, en er wordt actief op ingezet om het te voorkomen. Leerlingen krijgen uitleg over wat pesten precies is, wat het met mensen doet, en vooral: wat zij zélf kunnen doen. We leren hen dat iemand helpen door een pestprobleem te melden geen klikken is, maar net getuigt van moed en zorg voor een ander. In de stroomplanner vinden leerlingen ook een eenvoudig stappenplan met richtlijnen die ze kunnen volgen in geval van een pestsituatie.

In de projectweek 'Mediawijs' krijgen leerlingen heel wat info over cyberpesten. Ze leren de regelgeving kennen rond het delen van foto's en filmpjes en ze komen meer te weten over mogelijke gevolgen. Ze krijgen tips en handvaten om hier mee om te gaan op een verstandige en respectvolle manier.

Leerlingen maken in die eerste weken ook kennis met het zorgteam. We tonen letterlijk wie er voor hen klaarstaat, en waar ze terechtkunnen. Bovendien leren ze werken met de meldknop op Smartschool, waarmee ze — al dan niet anoniem — een bezorgdheid kunnen delen over zichzelf of over iemand anders. We maken duidelijk dat elke melding in vertrouwen behandeld wordt, en dat er effectief iets mee gebeurt. Zo bouwen we aan vertrouwen.

4.1.3.1. Melding van een pestprobleem

Afhankelijk van de situatie kan een pestprobleem gemeld worden door een leerling, door ouders, door een leerkracht of door ondersteunend personeel. Leerlingen worden op school aangemoedigd om een pestprobleem zo snel mogelijk te melden. Naar leerlingen toe, maken we hier een duidelijk onderscheid tussen klikken en melden. 'Klikken' doe je omdat je wil dat iemand straf krijgt, 'Melden' doe je vanuit een bezorgdheid, of omdat je wil dat iets ophoudt. Je neemt het in dat geval op voor iemand die diep in de problemen zit en hulp nodig heeft. Je toont je verantwoordelijk en stimuleert anderen om het pesten in geen geval/nog langer te dulden of te steunen.

Signalen van medeleerlingen, gepeste leerlingen of ouders worden altijd serieus genomen. Een melding leidt niet automatisch tot maatregelen die aansluiten bij de (eerste) verwachtingen van ouders of de omgeving. Het is belangrijk om eerst de ware toedracht en ernst van de situatie te achterhalen. Op basis daarvan wordt bekeken welke stappen nodig zijn om het pesten te stoppen, slachtoffers te beschermen en het respectvol samenleven te herstellen. De privacy en veiligheid van degene die melding doet, worden daarbij zo goed mogelijk gewaarborgd. De school neemt geen overhaaste beslissingen, maar kiest bewust voor een doordachte aanpak waarbij de klascoach en het zorgteam nauw samenwerken met elkaar. Een goed contact met de thuisomgeving van de leerling(en) draagt bij tot het vinden van oplossingen voor wat eerder toch fout is

gelopen. Ouders worden om die reden geïnformeerd en – indien nodig - bij de zorgaanpak betrokken.

4.1.3.2. Meldkanalen

Leerlingen kunnen op verschillende manieren de leerkrachten inlichten wanneer ze slachtoffer of getuige zijn van een pestsituatie:

- Meldknop 'ik zit met iets': deze knop vind je terug op de startpagina van Smartschool. Je kan hier anoniem of met vermelding van je naam een probleem melden. Het zorgteam behandelt deze berichten discreet.
- Een leerkracht of zorgleerkracht aanspreken op school.
- Een leerkracht of zorgleerkracht een berichtje sturen via Smartschool.

Ouders kunnen telefonisch of via een bericht op Smartschool contact opnemen met de klascoach, de zorgleerkracht, de zorgcoördinator en/of directie.

4.2. Curatieve aanpak

Wanneer we merken dat het welbevinden van een leerling ernstig onder druk staat, ondanks alle inspanningen, organiseren we een ronde tafel. Samen met de leerling, ouders, externe partners en het schoolteam gaan we in dialoog. We bekijken wat er nodig is om het welzijn van de leerling opnieuw te versterken en af te stemmen op wat echt helpt. In lijn met dit algemeen principe hanteert de school diverse methodieken om pest- of cyberpestsituaties in de kiem te smoren.

Elke pestsituatie is complex en uniek en vraagt om maatwerk. De aanpak wordt door het zorgteam en de klascoach zorgvuldig gekozen op basis van de situatie. Hierbij maken we gebruik van twee basismethodieken.

4.2.1. Niet-confronterende aanpak

Deze aanpak (zoals van toepassing in de No Blame-aanpak) is gebaseerd op het aanwakkeren van empathie en altruïsme, kwaliteiten die in elke jongere aanwezig zijn, maar gestimuleerd moeten worden. Het doel is om de jongere die pestend gedrag stelt én enkele van de nabije omstaanders bewust te maken van de impact van het pestgedrag zonder beschuldigingen te uiten. Dit voorkomt de behoefte aan wraak en bevordert een constructieve oplossing.

Een steungroep neemt het heft in handen en zorgt ervoor dat meer mensen zich bewust worden van het probleem én actief bijdragen aan de oplossing. De aanpak oefent direct

invloed uit op de groepsdynamiek en de normering binnen de groep: wat bijdraagt tot het introduceren of herstellen van een positieve(re) groepsgeest en groepsdynamiek.

Essentiële elementen van deze aanpak:

- Niemand wordt gestraft
- Aanmoedigen van empathie
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- Probleemoplossend

Deze aanpak leent zich in het bijzonder voor de nog niet geëscaleerde (cyber)pestproblemen en bestaat uit 7 stappen die we hier niet apart doornemen, maar wel samenvatten.

In een eerste stap van de No Blame-aanpak vindt er een gesprek plaats tussen slachtoffer en de begeleidende zorgleerkracht. In dat gesprek ligt de nadruk op de gevoelens van de gepeste en stelt de begeleider zich heel empathisch op. Samen met de gepeste leerling wordt een steungroep samengesteld. Deze steungroep bevat 6 tot 8 leden, zowel meelopers als toeschouwers als pestende leerling(en), maar niet het slachtoffer zelf.

Daarna wordt de steungroep samengeroepen. Het is dan niet de bedoeling om een beschuldigende vinger uit te steken maar om de bezorgdheid over de gepeste leerling uit te spreken. Er wordt benadrukt dat de betrokken leerling erge mentale last ervaart en de begeleider vraagt inleving van de steungroep.

Aan de steungroep wordt duidelijk gemaakt dat we samen zitten om de leerling in kwestie te helpen. Er wordt niet gezocht naar 'schuldigen' en er van straf geven is geen sprake. De steungroep krijgt vertrouwen en verantwoordelijkheid. De vraag die aan hen wordt voorgelegd is: wat kan elk van jullie doen om het probleem dat we net hebben voorgelegd te helpen oplossen?

Het is een (vanzelfsprekend) gevolg dat de hele groep geen toestemming geeft tot voortzetting van het (pest-) gedrag. Aan de steungroep wordt gevraagd naar voorstellen waardoor het slachtoffer zich gelukkiger zal voelen. Het is belangrijk dat deze ideeën in de intentionele 'ik - taal' worden verwoord: 'Ik zal op de speelplaats met hem praten', 'Ik vraag het slachtoffer om naast me te zitten in de haven.'

De steungroep wordt bedankt en de begeleider spreekt het vertrouwen in een goede afloop uit. Er wordt afgesproken dat de begeleider een week later elk lid van de steungroep apart spreekt om te horen hoe alles loopt. Ook het slachtoffer wordt dan nog eens opnieuw apart gehoord. Er kunnen nog opvolggesprekken volgen of er kan een nieuwe bijeenkomst van de steungroep worden georganiseerd. Op deze manier houdt de begeleider een vinger aan de pols en blijven de jongeren betrokken bij het proces.

4.2.2. Confronterende aanpak

Tijdens een constructief confronterend gesprek maken we de pestende jongere duidelijk dat zijn of haar gedrag onaanvaardbaar is. We spreken de jongere die pestend gedrag heeft gesteld rechtstreeks aan op zijn/haar gedrag en roepen hem of haar ter verantwoording. De nadruk ligt op het nemen van verantwoordelijkheid voor de eigen daden. Indien nodig kunnen er in overleg met de directie passende maatregelen volgen, zoals een herstelgerichte opdracht, een straf of een financiële vergoeding bij aangerichte schade. Het aanbieden van excuses (via een brief, in een gesprek, …) maakt deel uit van deze aanpak.

Essentiële elementen van deze aanpak:

- de pestende jongere neemt verantwoordelijkheid voor zijn of haar gedrag
- herstelacties en/of gepaste sancties worden uitgevoerd
- ouders van alle betrokken leerlingen worden geïnformeerd en actief betrokken
- na het eerste herstelgesprek volgen er opvolggesprekken

Acties die we toepassen binnen deze aanpak:

1. Constructief maar confronterend gesprek met de jongere die pestend gedrag heeft gesteld:
    a. We maken duidelijk dat dit gedrag onaanvaardbaar is en bijkomende gevolgen heeft.
    b. We geven de jongere de kans om zijn beweegredenen toe te lichten. We gaan op zoek naar wat er achter dit gedrag zit.
    c. We denken samen met de jongere en zijn/haar ouders na over welke daad van herstel hij/zij kan doen t.a.v. het slachtoffer (en zijn/haar omgeving).
    d. Een eventuele sanctie wordt toegelicht.
    e. Voorbereiden op een herstelgesprek met het slachtoffer (en zijn thuis).
    f. Ouders van deze jongere worden geïnformeerd over de situatie. De school doet beroep op hun medewerking (gesprek met eigen kind; waken over het maken en de inhoud van de sorry-brief en het herstelgebaar; opvolgen van de situatie). Tussen school en thuis worden er duidelijke gespreksafspraken gemaakt.

2. Gesprek met de jongere die gepest wordt en zijn/haar ouders:
    a. Procedure van aanpak toelichten.
    b. Nagaan wat deze jongere nodig heeft om zich terug veilig te voelen op school.
    c. Gesprek met zijn/haar ouders i.f.v. ondersteuning en samenwerking.

d. Toelichten van hersteldaad en/of sancties van de pestende jongere.
e. Voorbereiden op een herstelgesprek.
f. Opvolggesprekken zoals bij de pestende leerlingen. Ook ouders worden hierbij gehoord. Tussen school en thuis worden er duidelijke gespreksafspraken gemaakt.

3. Herstelgesprek organiseren tussen de gepeste jongere en de jongere die pest onder leiding van de begeleidende zorgleerkracht.
    a. Respectvolle dialoog met aandacht voor de noden van beide partijen en met als doel veiligheid te creëren.
    b. De figuurlijke en emotionele schade van het slachtoffer wordt benadrukt en de consequenties voor de jongere die pest worden toegelicht.
    c. De jongere die pest krijgt de kans om aan te geven welk engagement hij of zij wil aangaan naar het slachtoffer toe.
    d. Afspraken worden gemaakt en zullen worden opgevolgd.

4. Indien nodig: een klasgesprek in de vorm van een herstelgerichte cirkel met als doel de veiligheid in de klas te herstellen.

5. Opvolggesprekken organiseren zo lang als nodig.

Blijft een leerling pesten, dan worden de ouders met hun kind uitgenodigd op school. Doel is om de ouders inzicht te geven in het gedrag van hun kind op school en te komen tot een gezamenlijke aanpak door de school en de ouders. Volgehouden pestgedrag kan leiden tot orde- en tuchtmaatregelen. In overleg kan externe deskundigheid ingeroepen worden om de leerling die pest verder te helpen zijn/haar gedrag te veranderen.

5. Stappenplan voor leerlingen